

ANDRZEJ DERDZIUK OFM^{Cap}

KAPUCYNI W CELLE DI CORTONA

Oddziaływanie miejsc świętych naznaczonych wielkimi wydarzeniami z zakresu historii zbawienia i obecnością świętych Pańskich jest w dużej mierze uzależnione od aktualnego zaangażowania stróżów tychże miejsc. Jeśli istnieje odpowiednia infrastruktura, a nade wszystko działa prężna wspólnota pielęgnująca ducha Bożego, który ujawnił się w danym sanktuarium, wówczas łaska Boża niejako znajduje więcej przestrzeni duchowej do oddziaływania na serca pielgrzymów. Tak więc obok swoistego *genius locii*, potrzeba żywych świadków, którzy będą gotowi przedłużać wiarę w działanie Boga w pewnych miejscach.

Niniejszy tekst ukazuje historię i teraźniejszość kapucyńskiego klasztoru prowincji tokańskiej w Celle di Cortona we Włoszech. Miejsce uświęcone obecnością świętego Franciszka i innych świętych zakonu braci mniejszych, do dziś jest żywym ośrodkiem duchowości, który przyciąga turystów i pielgrzymów, starając się im dać odpowiedni pokarm duchowy.

1. Historia miejsca

W pobliżu Cortona, miasta położonego blisko Jeziora Trazymeńskiego, w miejscu określanym *in sylva*, znajdowały się dawne młyny, nad którymi w XI wieku zbudowano kościół pod wezwaniem świętego Michała Archanioła. W dolinie nad strumieniem znajdowała się grotta nadająca się do schronienia przed żarem słońca i przed deszczem. Kiedy w 1211 roku Franciszek Bernardone z Asyżu w towarzystwie brata Sylwestra głosił na rynku w Cortonie kazanie wzywające do pokuty, wielu mieszkańców do głębi poruszonych słowami kaznodziei, postanowiło zmienić swoje życie i podjąć życie pokuty¹. Jednym z nich był znaczący obywatel mia-

¹ Por. T. Ricci, *Le Celle di Cortona. Storia e spiritualita*, Genova: Edizioni D'Arte Marconi, 2009, s. 8-11.

sta Cortona niejaki Guido, który zgłosił się do Franciszka i nie tylko zadeklarował przystąpienie do wspólnoty braci mniejszych, ale też zaprosił Biedaczynę do grotty w niedalekiej dolinie, gdzie zaoferował mu miejsce stosowne do modlitwy i skupienia. W ten sposób powstała pierwsza pustelnia franciszkańska, która od początku była zbudowana przez braci mniejszych. O ile wcześniejsze siedziby, zostały przyjęte przez braci w postaci gotowej, ta została zbudowana od zera.

W początkowym okresie schronienie Franciszka i jego braci stanowiła wspomniana grotta oraz szałas z gałęzi i liści, zlepionych błotem ze strumienia. Pierwsze znaczące zabudowania z kamienia powstały w okresie pobytu w tym miejscu brata Eliasza Bombarone z Cortony, który na przełomie 1232 i 1233 kazał zbudować tu budynek nad celą świętego Franciszka, wspominając jego modlitwę i spotkanie z Bogiem². Nad celą zbudowano małą kaplicę i refektarz, a nad nim cztery pokoiki dla mieszkających braci. Do dziś zachowały się te części niewielkiego kompleksu, który przemawia swoją prostotą i skromnością.

Dalszą rozbudowę na polecenie brata Eliasza prowadzono do roku 1253, to jest do czasu jego śmierci. Obłożony ekskomuniką papieską i będący wykluczony ze wspólnoty braci Eliasza, pełniący obowiązki nieformalnego mediatora papieża Grzegorza IX wobec cesarza Fryderyka II, przebywał w Cortonie, mieszkając w miejscu określanym wówczas *Celle in sylva*. W tym czasie podjął on zadanie budowy klasztoru i kościoła pod wezwaniem świętego Franciszka w obrębie murów miejskich Cortony i tam przygotowywał sobie miejsce wiecznego spoczynku. Znana jest data 1245, w którym rada miejska Cortony przekazała plac na budowę nowej franciszkańskiej świątyni w obrębie murów miasta.

Po śmierci brata Eliasza klasztor Celle objęli bracia spiritualni, zwani też *fratelli*. Prowadzili oni surowe życie pokutne w modlitwie i postach oraz udawali się na głoszenie kazań do pobliskich miast. Ponieważ jednak pozostawali na marginesie zakonu, a potem zostali nawet wykluczeni z Kościoła na mocy ekskomuniki, dlatego nie mieli zbyt wielu możliwości rozwoju. Jednak w 1314 rozpoczęli budowę małego kościółka przyległego do zabudowań klasztornych. Stanowi on dzisiaj część chóru zakonnego obecnej wspólnoty klasztornej. W 1318 na mocy dekretu biskupa z Arezzo bracia spiritualni zostali wypędzeni z Celle i zabudowania przejęła jedna z parafii miasta Cortona³. W tym czasie klasztor stał opustoszały i niszczał. Nazwę miejsca zmieniono na kościół świętego Anioła w Celle. Raz w roku odbywały się tu Msze święte, na które przychodziło sporo ludzi z pobliskich okolic.

W 1537 biskup Cortony Leonard Bonafede przekazał opustoszały klasztor braciom kapucynom⁴. Zgodnie z konstytucjami kapucyńskimi z tamtego okresu, w klasztorze miało zamieszkać 12 zakonników. Ponieważ w dotychczasowym

² Salimbene da Adam, *Cronica*, w: *Fonti francescane*, Padova 1988, nr 2616, s. 2114.

³ Por. Leopoldo da Cortona, *Il primo convento francescano*, Firenze 1915, s. 70.

⁴ Por. T. Ricci, *Le Celle di Cortona. Storia e spiritualita*, s. 18.

kształcie klasztoru było 8 cel, dlatego bracia podjęli zadanie rozbudowy domu zakonnego i usytuowali go nieco w poprzek doliny wyżłobionej przez przepływający w niej strumień. Zbudowano też pomieszczenia dla gości, w których mogli oni przebywać, by modlić się i korzystać z duchowego dziedzictwa braci.

Powiększony kościół został poświęcony czci świętego Antoniego i uroczyste konsekrowany w 1634 roku. W 1651 roku przedstawiciele rodu Baldelli-Venuti z Cortony ufundowali boczną kaplicę kościoła, w której umieszczono ołtarz pierwszego kanonizowanego kapucyna świętego Feliksa z Cantalice (1515-1587). W ołtarzu umieszczono obraz świętego Kapucyna autorstwa Simone Pignoni. W ołtarzu głównym znajduje się obraz namalowany w 1694 przez Giovanni Marracci. Zamieścił on na płótnie wizerunek Matki Bożej z Dzieciątkiem, a obok świętego Józefa. U dołu obrazu znajdują się postacie świętego Franciszka z Asyżu i świętego Antoniego z Padwy, zaś z prawej strony umieszczono podobiznę błogosławionego Guido z Cortony⁵. W kościele znajdują się też we wnękach bocznych ścian figury świętego Franciszka i Antoniego. W gąblocie obok ołtarza świętego Feliksa znajdują się relikwie świętego Pio z Pietrelciny w postaci rękawicy zbroczonej krwią i bandaża z rany boku świętego Stygmatyka oraz pukiel jego włosów z głowy. W kościele jest przechowywanych także wiele innych relikwii podarowanych kapucynom w 1856 roku przez biskupa Cortony Ugolino Carlini.

Na przeciwległym zbocz wąwozu, na którym znajduje się klasztor usytuowane są trasy widokowe oraz małe ogrody. Ich pochodzenie sięga 1622, kiedy to nagle umarło pięciu braci z we wspólnoty kapucynów w Celle. Okazało się, że wśród zarosli pokrywających brzeg wąwozu znajdowały się rośliny trujące, które spowodowały infekcję zabijającą braci. Po wykarczowaniu drzew i krzewów, zbudowano tam kamienne zejścia do klasztoru oraz umocniono brzeg przed niszczeniem go przez wody potoku wzbierającego po ulewach. Przy okazji po drugiej stronie wąwozu zbudowano też zakrystię przylegającą do kościoła. Ponieważ umieszczenie zakrystii na poziomie kościoła wymagało podwyższenia terenu, zbudowano u podnóża góry kilka sal, które używano jako pomieszczenia dla gości oraz miejsca spotkań dla przybywających pielgrzymów.

Z klasztorem powiązane są także inne budowle sakralne usytuowane w bliskim sąsiedztwie. Jest to znajdujący się przy bramie wejściowej na posesję kapucyńską kościół nazywany San Franceschino, podarowany kapucynom w 1785 roku dekretem Wielkiego Księcia Toskanii. Obecnie znajdują się w nim nowoczesne obrazy przedstawiające postaci świętego Franciszka i świętej Klary. Na górze ponad klasztorem znajduje się odrestaurowany w 1998 roku kościół świętego Michała Archanioła, do którego przylega erem w postaci pokoju z łazienką i przystosowanego pomieszczenia na kuchnię. Na tarasie nad klasztorem znajduje się kaplica Matki Bożej z Lourdes, a także zostały zbudowane stacje drogi krzyżowej.

⁵ Por. tamże, 42-43.

2. Sławne osobistości przebywające w klasztorze

Klasztor w Celle di Cortona szczyli się tym, że przebywali tam wybitni przedstawiciele zakonu franciszkańskiego⁶. Pierwszym z nich był święty Franciszek z Asyżu, który trzykrotnie zatrzymywał się w pustelni braci. Po raz pierwszy przybył do tego miejsca po ogłoszeniu kazań pokutnych w Cortonie w 1211 roku. Później zatrzymał się na przeżycie Wielkanocy w 1215 roku, po tym, gdy spędził Wielki Post na wyspie na Jeziorze Trazymeńskim. Ostatni raz Biedaczyna zawitał do klasztoru w Celle di Cortona w maju 1226 roku, gdy na krótko przed śmiercią wracając ze Sieny do Asyżu, został przyniesiony do tego odosobnionego miejsca, by odpocząć i pomodlić się w ciszy⁷. Niektórzy wręcz usiłują dowieść, że Seraficki Patriarcha podyktował w Celle *Testament sieneński*.

Pamiętką po pobycie świętego Antoniego w Celle di Cortona jest strzeżone przez braci w ciągu wieków pomieszczenie, które obecnie stanowi część klasztornej refektarza. W miejscu, w którym Święty z Padwy miał celebrować Mszę świętą w roku 1231, znajduje się pamiątkowa rzeźba z terrakoty autorstwa Raffaele Currado przedstawiająca opłakiwanie Chrystusa po śmierci⁸.

W klasztorze nieopodal Cortony przebywał też Eliaszbombardone z Cortony, który jest inicjatorem pierwszej trwałej budowli w tym miejscu. Wznoszące się nad strumieniem cztery cele są pozostałością po pierwszej wspólnoty braci, która zamieszkała tu z polecenia następcy świętego Franciszka na urzędzie ministra generalnego. Narożna cela zachowująca przedwieczny wystrój nazywana jest celą brata Eliasza.

Znakiem potwierdzającym przebywanie w klasztorze Celle błogosławionego Guido Vagnottelli z Cortony (1187-1245) jest jego cela wykuta w skale po przeciwnej stronie doliny. Jako młody człowiek, który otrzymał staranne wykształcenie, spotkał on świętego Franciszka i zachwyciwszy się ideałami Ewangelii, wstąpił do zakonu i został skierowany do pustelni w Celle di Cortona. Przyjął święcenia kapłańskie i posługiwał w okolicznych kościołach, głosząc słowo Boże i wezwania do pokuty. Zasłynął z wielu cudów wyproszonych przez niego na rzecz biednych ludzi potrzebujących pożywienia i uzdrowienia ze swoich chorób. Spędził całe życie zakonne w jednym klasztorze i zmarł w 1245 roku⁹. Przekazywana jest też pamięć o pobycie w Celle di Cortona wybitnego uczonego i ministra generalnego

⁶ Por. T. Ricci, *I sei Grandi delle Celle di Cortona*, Cortona 2016.

⁷ Por. Tomasz Celano, *Życiorys pierwszy świętego Franciszka z Asyżu*, tłum. C.T. Niezgodą, w: *Źródła franciszkańskie*, red. R. Prejs, Z. Kijas, Kraków 2005, s. 516.

⁸ Por. Leopoldo da Cortona, *Il primo Convento francescano*, Cortona 1915, s. 40; T. Ricci, *Le Celle di Cortona. Storia e spiritualità*, s. 13.

⁹ D. Bolognini, *Beato Guido da Cortona sacerdote*, <http://www.santiebeati.it/dettaglio/57000>; *Beato Guido Vagnottelli*, https://it.cathopedia.org/wiki/Beato_Guido_Vagnottelli (dostęp 2.10.2019).

wspólnoty braci mniejszych, Bonawentury Jana Fidanza (1217-1274)¹⁰. Zatrzymywali się on na Górze La Verna oraz w pustelni Montecasale, gdzie są przechowywane pamiątki po nim.

Po przybyciu do klasztoru kapucynów w 1537, miejsce to było świadkiem obecności wielu wybitnych przedstawicieli tego zakonu. Należy do nich między innymi święty Wawrzyniec Russo z Brindisi (1559-1619), który był prowincjałem prowincji tokańskiej w latach 1589-1594. Odwiedzał klasztor w Celle podczas wizytacji kanonicznych¹¹.

Czcigodny Sługa Boży Innocenty z Caltagirone (1589-1655) był prowincjałem w trzech prowincjach na Sycylii, a następnie ministrem generalnym zakonu kapucynów w latach 1643-1650. Jako generał zwizytował wszystkie klasztory, pokonując pieszo znaczne odległości. W Celle di Cortona uczestniczył w kapitule prowincjalnej prowincji tokańskiej w lipcu 1645 roku. Zgotowano mu bardzo uroczyste przywitanie, w którym uczestniczyło wielu braci oraz wielu mieszkańców okolicznych miejscowości. Cieszył się on bowiem wielką sławą wybitnego kaznodziei oraz świętego zakonnika skutecznie upraszającego cuda. Pamiątką po pobycie o. Innocentego w Celle jest zachowany obraz w klasztorze, który przedstawia panoramę doliny i tłumy witające przybyłego generała zakonu¹².

Zachowana pamięć o wybitnych osobistościach przebywających w klasztorze w Celle di Cortona potwierdza ważność tego miejsca w historii duchowości franciszkańskiej. Niepowtarzalny urok tego miejsca, które przyciąga swoim pięknem krajobrazu, prostota zabudowań klasztornych oraz atmosfera wyciszenia i modlitwy, która tam panuje sprawia, że rodzi się pragnienie spędzenia choćby krótkiego czasu, który staje się ubogaceniem ducha.

3. Aktualne oddziaływanie wspólnoty braci z Celle di Cortona

W latach osiemdziesiątych dwudziestego wieku, z powodu osuwania się zbocza góry, na której położony jest klasztor, przeniesiono z tego miejsca nowicjat i przez kilka lat trwały prace budowlane umacniające osuwające się skały. Zorganizowano wówczas prowizoryczną kaplicę, która zachowała się do dzisiaj i zawiera oryginalne malowidła maltańskiego kapucyna brata Natanaela. Przedstawiają one obraz Trójcy Świętej z dodanymi postaciami świętych Franciszka i Klary. Innym malowidłem jest krzyż, na którym został przedstawiony Chrystus w szatach arcykapłana ze znakami wskazującymi na pozostałe Osoby Boskie. Jest też tryptyk

¹⁰ Por. Eremo „Le Celle” Cortona, <http://www.iluoghidelsilenzio.it/eremo-le-celle-cortona-ar/> (dostęp 4.10.2019)

¹¹ Por. V. Criscuolo, *Doktor apostołski*, w: *Śladami świętych. Żywoty kapucyńskich świętych i błogosławionych*, red. C. Cargnoni, tłum. M. Hinc, Kraków 2018, s. 218.

¹² Por. T. Ricci, *Le Celle di Cortona. Storia e spiritualita*, 34-35.

Matki Bożej ze świętym Józefem i Archaniołem Gabrielem oraz portret świętego ojca Pio z Pietrelciny.

Po zakończeniu remontu klasztoru nie powróciła tu siedziba nowicjatu, a została zorganizowana wspólnota braci, która podtrzymując życie poświęcone modlitwie kontemplacyjnej, otwiera swe podwoje dla ludzi pragnących pogłębić swoją więź z Bogiem. Temu służą zarówno cele gościnne w klasztorze, jak i pokoje dla gości w pobliżu domu zakonnego. Jest też pustelnia z odrębną kaplicą i zapleczem mieszkalnym, która jest wykorzystywana przez osoby pragnące spędzić pewien czas na samotności w modlitwie i skupieniu.

Aktualnie we wspólnocie przebywa czterech braci. Kapucyni obejmują opieką duszpasterską nie tylko kościołek klasztorny, ale też okoliczne parafie i opuszczone klasztory kapucyńskie w okolicy. Kapłani z Celle di Cortona pełnią zatem funkcję proboszcza 200 osobowej parafii w Torreone, oraz wikarego w 15 tysięcznej parafii w Camucia. Ponadto regularnie odprawiają Msze święte w dawnym klasztorze kapucyńskim w Castiglion Fiorentino¹³. Pełnią też posługę opiekunów duchowych wobec wspólnot Młodzieży Franciszkańskiej i Franciszkańskiego Zakonu Świeckich w Lucignano, gdzie do niedawna był klasztor tej prowincji oraz w Sienie, w klasztorze Poggio Al Vento, który został przed kilku laty opuszczony przez kapucynów¹⁴. W codziennej Mszy świętej w kościele klasztornym w Celle uczestniczy od kilku do kilkunastu osób. Bracia zapraszają też gości na codzienne wystawienie Najświętszego Sakramentu i modlitwę różańcową oraz Nieszpory odmawiane wraz z ludem.

Ciekawą inicjatywą podjętą przez braci w Celle di Cortona jest wspólna lektura wraz ze świeckimi tekstów dokumentów papieskich. W roku 2018 br. Antonio Picciallo zorganizował studium nad adhortacją apostolską papieża Franciszka *Gaudete et exultate*. Na spotkaniach, na które przychodziło od 16 do 20 osób, każdy uczestnik otrzymywał kopię rozważanego rozdziału dokumentu i następowała lektura tekstu. Gwardian wskazywał na określone fragmenty, które czytał na głos i wyjaśniał ich zawartość, wskazując na najważniejsze przesłanie danego paragrafu. W trakcie spotkania uczestnicy mogli zadawać pytania i zgłaszać dopowiedzenia, które pogłębiały rozumienie papieskiego dokumentu. Następnie spotkania uczestnicy dzielili się wrażeniami z dokonanej lektury i odmawiali modlitwę końcową. Przychodzące osoby, na ogół związane z klasztorem przez uczestnictwo w Mszach świętych niedzielnych, były zadowolone z możliwości pochylenia się nad aktualnym nauczaniem Kościoła i odkrywały propozycję świętości skierowaną do wszystkich ludzi.

¹³ Por. *Frati e fraternità della Provincia Toscana e Custodia di Nigeria*, Firenze: Curia dei Frati Mminori Cappuccini, 2018, s. 14.

¹⁴ Por. tamże, s. 25-27.

Istniejąca przy klasztorze wspólnota Franciszkańskiego Zakonu Świeckich spotyka się raz w miesiącu na wspólną modlitwę oraz rozważanie tekstów zaczerpniętych ze źródeł franciszkańskich, które stanowią podstawę do rozważania aktualności ewangelicznego wzoru życia świętego Franciszka. W Celle di Cortona odbywają się też kapituły i dni skupienia wspólnot młodzieży franciszkańskiej gromadzącej się przy różnych kapucyńskich klasztorach prowincji toskańskiej. Grupa młodzieży franciszkańskiej z Cortony organizuje w klasztorze czuwania modlitewne z adoracją Najświętszego Sakramentu.

Inną inicjatywą duszpasterską, mającą na celu pogłębienie życia duchowego, jest proponowana przez braci kapucynów w Celle di Cortona *Szkola modlitwy*. To działanie zostało zapoczątkowane prawie dwadzieścia lat temu przez ówczesnego gwardiana wspólnoty w Cortona o. Luciano Biffigi. Obejmuje ono kilkanaście spotkań w okresie od jesieni do wiosny, podczas których rozważany jest temat związany z modlitwą oraz istnieje okazja do indywidualnej refleksji na zadany temat i dzielenia się we wspólnocie przeżyciem tego spotkania, a potem następuje wspólna adoracja Najświętszego Sakramentu. Ma ono miejsce w kościele i przychodzi na nie około 30 osób związanych z klasztorem kapucyńskim w tym miejscu. Wydarzenie rozpoczyna się o godzinie 15.30 w sobotę i trwa przez dwie godziny. Zaś raz w miesiącu jest organizowany niedzielny dzień skupienia, który obejmuje prezentację sposobu modlitwy, medytację osobistą, Mszę świętą, wystawienie Najświętszego sakramentu oraz wspólny posiłek w refektarzu klasztornym zakończony dzieleniem się duchowymi doświadczeniami spotkania. W rytmie pracy szkoły są cztery etapy obejmujące różne rodzaje modlitwy. Należą do nich: ważność modlitwy, modlitwa ustna, modlitwa słuchania oraz modlitwa serca. Każdy etap obejmuje od pięciu do sześciu spotkań, które wprowadzają w dynamikę modlitwy przez odpowiednie konferencje. Na etapie ukazywania ważności modlitwy zwraca się uwagę na jej konieczność, trwanie w gotowości przed Panem, modlitwę i miłość oraz rodzaje modlitwy przebiegalnej, dziękczynnej i modlitwy prośby.

W ramach etapu modlitwy ustnej podejmowane są tematy: znalezienie odpowiedniego środowiska, bezpośrednie przygotowanie do modlitwy, radzenie sobie z rozproszeniami, uwarunkowania modlitwy oraz nawiązywanie relacji z Bogiem i owocny udział w liturgii. W programie etapu dotyczącego modlitwy słuchania mieszczą się kwestie: słuchania i miłowania, wezwania kierowanego przez Chrystusa, uczenie się słuchania w radości oraz rozeznanie własnych darów i słuchanie słowa. Na ostatnim etapie przewidziane są spotkania ze świadkami modlitwy spośród osób życia kontemplacyjnego żyjących w Cortonie. Wprowadzenie w modlitwę jest ukazywane w klasztorze siostr klarysek w Cortonie. Biblijne fundamenty modlitwy serca są ukazywane przez siostry franciszkanki misjonarki Dzieciątka Jezus z tegoż miasta. Pytanie o miłość wobec Jezusa podejmuje przeorysza siostr cysterek w Cortonie. Końcowe spotkanie jest prowadzone w klasztorze kapucynów przez miejscowego gwardiana.

Samo wydarzenie szkoły modlitwy jest propagowane przez rozwieszane w różnych miejscach plakaty oraz drukowane ulotki rozkładane w okolicznych kościołach. W dynamice szkoły modlitwy znajduje się wprowadzenie oparte na wskazanej książce i zostają podane punkty dotyczące przebiegu prowadzonej medytacji. W ulotkach informujących o wydarzeniu, obok podanych terminów spotkań, znajdują się też wskazówki dotyczące samego rozumienia modlitwy i chrześcijańskiego podejścia do tej rzeczywistości. Został też przygotowany specjalny śpiewnik zawierający wykonywanie podczas wspólnej modlitwy pieśni religijne¹⁵.

Ciekawe jest też podane na stronie internetowej klasztoru oraz na specjalnych ulotkach promujących szkołę modlitwy, tzw. *Credo modlitwy*, obejmujące 16 prawd wyrażających istotę stawania ucznia Chrystusa przed Bogiem. Na początku znajduje się stwierdzenie, że modlitwa nie jest wszystkim, ale wszystko zaczyna się od modlitwy. Modlitwa jest bowiem samym życiem z Bogiem, gdyż Bóg jest modlitwą i komunią miłości. Następnie bracia stwierdzają, że modlitwa nie jest czymś dowolnym, ale jako najgłębsze powołanie człowieka jest elementem konstytutywnym życia istot stworzonych na podobieństwo samego Boga.

Kolejne wskazania przypominają, że modlitwa jest spotkaniem z Bogiem i myśleniem o Tym, który kocha nas nieskończenie, zatem sama praktyka modlitwy winna stać się miłowaniem. Jezus Chrystus obiecał Ducha Świętego tym, którzy proszą o to Ojca niebieskiego. Powołaniem człowieka jest bycie istotą kontemplującą na drogach swojego życia. Modlitwa nie wymaga wielu słów, ponieważ miłość wyraża się nade wszystko w konkretnych czynach. Można się modlić milcząc, cierpiąc, pracując. Milczenie, cierpienie i praca stają się modlitwą tylko wtedy gdy człowiek kocha i spełnia je oraz przyjmuje z miłością. Człowiek nie jest w stanie ocenić swej wartości swej modlitwy, ale poznaje, że modli się wtedy, gdy wzrasta w miłości oraz w oderwaniu się od zła i wierności w wypełnianiu woli Bożej.

Uczy się modlitwy człowiek, który uczy się milczeć przed Bogiem i trwać w milczeniu. Modlitwa jest darmowym darem, o który trzeba codziennie prosić Boga. Poświęcanie czasu na modlitwę jest daniem czasu Bogu i samemu sobie. Miłowanie i modlitwa nie polegają na tym, że ktoś czuje iż kocha, ale jeszcze bardziej pragnie kochać. W modlitwie trzeba trwać nawet wtedy, gdy nie widzi się jej owoców i ciągle zaczynać od nowa w pragnieniu czystego tracenia czasu dla Boga. Możemy dawać innym tylko to, co otrzymamy od Boga. Kto uczy się modlić, ten uczy się żyć¹⁶.

Prowadzący szkołę kapucyni przedstawiają siebie jako wspólnotę braci, którzy z pokorą i zaufaniem okazywanym Bogu wybrali życie w pustelni, by przede

¹⁵ Por. *Canti per la scuola di preghiera*, Eremito Celle di Cortona 2018.

¹⁶ Por. *Il Credo della preghiera*, <http://www.lecelledicortona.it/index.php> (dostęp 5.10.2019); Ulotki w archiwum autora.

wszystkim się modlić za przykładem świętego Franciszka, człowieka, który stał się modlitwą. Adresatami szkoły modlitwy są kapłani, siostry zakonne i osoby świeckie, a w szczególności ludzie młodzi. Kapucyni pragną służyć wspólnotom parafialnym i świeckim współpracownikom proboszczów w pozyskiwaniu doświadczenia Boga w modlitwie, tak, by mogli je przekazywać w swoich środowiskach. Oferta jest też skierowana do pielgrzymów i turystów odwiedzających sanktuarium świętego Franciszka w Celle di Cortona, w którym czuje się klimat modlitwy i rodzi się pragnienie pozostania tu na dłużej. Chodzi o to, by wykorzystać niepowtarzalny klimat tego miejsca, które przed wiekami wybrał Bóg jako przestrzeń modlitwy i duchowego odpoczynku dla świętego Franciszka z Asyżu i jego naśladowców.

Inną inicjatywą duszpasterską są propozycje wsparcia dla ludzi młodych w wieku od 18 do 30 lat, którzy są zaproszeni do uczestnictwa w programie wzrastania w dojrzałości uczuciowej poprzez siedmiodniowy cykl spotkań dotyczących wzrastania w zakresie dojrzałości ludzkiej i duchowej. Spotkania zatytułowane *Droga ku miłości* mają na celu pomoc w lepszym zrozumieniu etapów rozwoju psycho-duchowego młodego człowieka i dostarczają wskazówek dotyczących radzenia sobie z napotykanymi problemami¹⁷.

W ramach oferty skierowanej do kapłanów i osób konsekrowanych bracia kapucyni w Celle di Cortona otwierają gościnne progi klasztoru i zapraszają do odprawiania dni skupienia i rekolekcji mających na celu odnowienie ducha i pogłębienie życia religijnego. Uczestnicy ćwiczeń duchownych mają możliwość dzielenie życia ze wspólnotą klasztorną biorąc udział w modlitwach i posiłkach wraz z braćmi. Istnieje też możliwość pobytu w eremie znajdującym się w lesie na wzgórzu ponad budynkiem klasztoru, gdzie można odprawiać rekolekcje w całkowitym milczeniu i korzystać z posługi duchowej braci kapucynów. Przybywający na rekolekcje mogą mieszkać w klasztorze lub w domku obok wejścia głównego, gdzie są przygotowane pokoje dla gości.

Włączając się w inicjatywy Kościoła w Cortonie bracia kapucyni organizują kilkudniowy obchód odpustu Porcjunkuli w okolicy 2 sierpnia. Biorą też udział w festiwalu muzyki sakralnej na przełomie czerwca i lipca, w ramach którego zapraszają na nocną adorację z towarzyszeniem odpowiedniej muzyki pomagającej w modlitewnym skupieniu.

Istniejący przy klasztorze sklepik z dewocjonaliami oferuje też pozycje z literatury franciszkańskiej oraz opracowania dotyczące historii i duchowości pustelni w Celle di Cortona. Szczególnie zasłużonym autorem w propagowaniu duchowego bogactwa tego miejsca jest o. Teobaldo Ricci, długoletni gwardian klasztoru. Oferowane publikacje są też prezentowane na stronie internetowej, gdzie ponadto

¹⁷ Por. *Sul cammino dell'amore*, <http://www.lecelledicortona.it/index.php/proposte/esperienze-per-giovani> (dostęp 5.10.2019).

są zawarte informacje o historii, inicjatywach duszpasterskich oraz aktualnych propozycjach braci kapucynów dla pielgrzymów i gości.

Oddziaływanie miejsc świętych jest uzależnione nie tylko od zachowanych pamiątek historycznych i posiadanych skarbów artystycznych, ale nade wszystko od żywej wspólnoty ducha, która jest pielęgnowana przez stróżów sanktuarium. Bardzo ciekawa i piękna historia klasztoru kapucynów w Celle di Cortona przyciąga niepowtarzalnym urokiem położenia w sercu doliny zagubionej w lesie i specyficzną zabudową klasztoru przyklejonego do wzgórza nad brzegiem strumienia. Motywem odwiedzin tego miejsca jest też historia osób, które tu się uświęcały spędzając jakiś czas swego życia w tym eremie. Istotna jest jednak także aktualna działalność duszpasterska prowadzona przez wspólnotę braci, którzy otwarci na Boga i na drugiego człowieka, chcą dzielić się swoim doświadczeniem duchowym. Klasztor w Celle di Cortona spełnia wszystkie te warunki.

Potwierdzeniem tego jest decyzja ministra generalnego zakonu br. Roberta Genuin, który zapowiedział utworzenie w tym miejscu wspólnoty w ramach projektu Europa, nazywanego obecnie projektem św. Wawrzyńca z Brindisi. Generał napisał: „*będziemy chcieli nadać podobny charakter domowi w Celle di Cortona: jednemu z naszych miejsc franciszkańskich par excellence, które – jak mamy nadzieję – będzie mogło bardzo dobrze odpowiedzieć na potrzeby wielu braci chcących zasmakować korzeni naszej duchowości, powrócić do naszych początków, spędzić trochę więcej czasu w klimacie pokoju, modlitwy i gościnności*”¹⁸. W ramach tego projektu bracia kapucyni tworzą wspólnoty złożone z braci, którzy chcą się poświęcić głębszemu życiu duchowemu i być otwarci na ludzi pragnących pogłębić swoją więź z Bogiem.

KAPUCYNI W CELLE DI CORTONA

(Streszczenie)

Klasztor kapucynów w Celle di Cortona jest pierwszą placówką zakonu franciszkańskiego zbudowaną przez braci, a nie przejętą już jako istniejąca placówka. W miejscu tym trzykrotnie przebywał święty Franciszek. Bywali tam też inni wielcy przedstawiciele zało-

¹⁸ R. Genuin, *List do Zakonu na początek nowego sześćdziesiątka. Dziękujemy Panu!*, Rzym 14 kwietnia 2019, s. 9, <https://www.ofmcap.org/pl/documenti-ofmcap/lettere-del-ministro-generale/lettere-del-ministro-generale-2018-2024> (dostęp 5.10.2019).

żonych przez niego zakonów. Przepięknie położony obiekt od 1537 jest zamieszkały przez kapucynów, którzy rozbudowali go znacząco i nadali mu specyficzny klimat modlitwy i skupienia. Aktualnie są tam rozwijane różne inicjatywy duszpasterskie, z których najbardziej rozbudowaną jest szkoła modlitwa prowadzona przez braci przez kilka miesięcy w ciągu każdego roku. Celle di Cortona przyciąga turystów i pielgrzymów nie tylko wartością historycznych zabytków, ale też ofertą pogłębienia duchowości franciszkańskiej.

Słowa kluczowe: kapucyni, Celle di Cortona, szkoła modlitwy

THE CAPUCHIN MONASTERY IN CELLE DI CORTONA

(Summary)

The Capuchin monastery in Celle di Cortona in Italy is the first institution of the Franciscan order built by the friars and not taken over as an existing institution. Saint Francis visited this place three times. Other great representatives of the orders he founded were also there. The beautifully situated building has been inhabited by Capuchins since 1537, who expanded it significantly and gave it a specific atmosphere of prayer and recollection. Various pastoral initiatives are currently being developed there, the most extensive of which is the prayer school run by the brothers for several months each year. Celle di Cortona attracts tourists and pilgrims not only with the value of historical monuments, but also with an offer to deepen the Franciscan spirituality.

Keywords: capuchins, Celle di Cortona, school of prayer

BIBLIOGRAFIA

- Bolognini D., *Beato Guido da Cortona sacerdote*, <http://www.santiebeati.it/dettaglio/57000>; *Beato Guido Vagnottelli*, https://it.cathopedia.org/wiki/Beato_Guido_Vagnottelli (dostęp 2.10.2019).
- Canti per la scuola di preghiera*, Eremo Celle di Cortona 2018.
- Criscuolo V., *Doktor apostolski*, w: *Śladami świętych. Żywyty kapucyńskich świętych i błogosławionych*, red. C. Cagnoni, tłum. M. Hinc, Kraków 2018, s. 216-222.
- Eremo „Le Celle” Cortona, <http://www.iluoghidelsilenzio.it/eremo-le-celle-cortona-ar/> (dostęp 4.10.2019)
- Eremo le Celle*, <https://www.cortonamia.com/convento-le-celle/> (dostęp 3.10.2019).
- Frați e fraternita della Provincia Toscana e Custodia di Nigeria*, Firenze: Curia dei Frati Mminori Cappuccini, 2018.

- Genuin, *List do Zakonu na początek nowego sześćciolecia. Dziękujmy Panu!*, Rzym 14 kwietnia 2019, s. 9, <https://www.ofmcap.org/pl/documenti-ofmcap/lettere-del-ministro-generale/lettere-del-ministro-generale-2018-2024> (dostęp 5.10.2019).
- Il Credo della preghiera*, <http://www.lecelledicortona.it/index.php> (dostęp 5.10.2019); Ulotki w archiwum autora.
- Leopoldo da Cortona, *Il primo Convento francescano*, Cortona 1915.
- Leopoldo da Cortona, *Il primo convento francescano*, Firenze 1915.
- Ricci T., *I sei Grandi delle Celle di Cortona*, Cortona 2016.
- Ricci T., *Le Celle di Cortona. Storia e spiritualità*, Genova: Edizioni D'Arte Marconi, 2009.
- Salimbene da Adam, *Cronica*, w: *Fonti francescane*, Padova 1988, s. 212095-2140.
- Sul cammino dell'amore*, <http://www.lecelledicortona.it/index.php/proposte/esperienze-per-giovani> (dostęp 5.10.2019).
- Tomasz Celano, *Życiorys pierwszy świętego Franciszka z Asyżu*, tłum. C.T. Niezgoda, w: *Źródła franiszkańskie*, red. R. Prejs, Z. Kijas, Kraków 2005, s. 559-730.